

Debat federal

Ecologistes en Acció de Catalunya sobre el món rural i la pagesia

22 juliol 2024, 18:30 (fins les 20h)

Sessió telemàtica oberta a tots els grups i àrees

A la darrera reunió de coordinació (juny) vam acordar convocar-nos tots els grups i àrees federals a debatre sobre el món rural i la pagesia amb **l'objectiu d'establir un posicionament clar des d'Ecologistes en Acció de Catalunya davant els reptes que suposa la producció agroalimentària** també en relació amb altres temes (aigua, energia, drets socials, etc.), i aguditzats per les protestes agràries d'enguany.

Per facilitar el debat, compartim tot seguit les sis preguntes que han servit a les àrees confederals per iniciar les reflexions. En aquest [enllaç](#) trobareu una síntesi de les respostes que s'han enviat a nivell confederal. També vam acordar que demanarem respostes a algunes persones del món agrari amb qui tinguem certa complicitat.

Animem tots els grups i àrees a abordar les preguntes i treballar-les de forma interna abans del 22 de juliol de cara a **compartir respostes i impressions en una sessió telemàtica oberta a tots els grups i àrees el 22 de juliol a les 18:30 (fins les 20h) a l'enllaç:**

<https://us02web.zoom.us/j/82736431564?pwd=eExnVXhmQzlnMkNZaWRCOUlYc3RDdz09>

Hem compartit aquestes preguntes i reflexions amb tres productores properes: Pino Delàs, ramader porcí ecològic; Ferran Berenguer, horta ecològica - Unió de Pagesos, secció ecològica, al Baix Llobregat; Maria (...), horta ecològica - APACAT (associació productores agroecològiques).

Ferran Berenguer diu: "Difícil valorar. Falta posició sobre mercat carboni - regenerativa - especulació. Conèixer els moviments que s'estan donant. Pot ser que es potenciïn explotacions que posin per davant la fixació de carboni a la producció d'aliments i sigui una nova forma d'acaparament de terres?

Si tinc temps faig aportació. En les respostes detecta dificultat en identificar aliances significatives i dur-les a la pràctica."

Maria : ha compartit informació i els clams que han fet des de l'APACAT , l'Associació de Productores Agroecològiques de Catalunya:

https://drive.google.com/file/d/18b0w_jizo_pQw_wySONh7852ea82mxiF/view

Pino:

Us animem també a escriure en aquest mateix document, després del llistat de les preguntes, les respostes que cada àrea/grup aneu consensuant, per tenir-les registrades i també animar altres persones a respondre 😊

Aquí teniu el **llistat de preguntes**:

1- Quina relació tenim amb el sector agroalimentari? Hi ha persones que es dediquen a l'agricultura, producció d'aliment, treball al camp, pesca, ramaderia... participant a les àrees i grups d'Ecologistes en Acció de Catalunya o que hagin experimentat en persona aquesta realitat?

2- Com descrivim la situació del sector des de la nostra Federació?

- a) Problemàtiques i conflictes locals
- b) A nivell global (poders econòmics immersos, politització de les protestes, discursos d'enfrontament amb el moviment ecologista, cooptació de discursos/termes)

3- Quines aliances potencials identifiquem? (relacions més properes, relacions tèbies i sectors més allunyats, a nivell local i global).

4- Quin model agroalimentari volem? Definició del model agrari, econòmic i social, gestió de l'aigua, relació amb la conservació d'ecosistemes, etc.

5- Quines normatives volem defensar, evolucionar, reivindicar, revisar o eliminar...? (polítiques comercials, directives, reglaments i estratègies ambientals europees, PAC...).

6- Com transicionar/transitar cap al model que volem? (Propostes de passos que podem fer per acompanyar i caminar).

APORTACIONS DES DEL TERRENY:

Ferran Berenguer: Falta posició sobre mercat carboni - regenerativa - especulació (quins moviments s'estan donant). Pot ser que es potenciïn explotacions que posin per davant la fixació de carboni a la producció d'aliments i sigui una nova forma d'acaparament de terres?

Si voleu, aquí podeu escriure les **vostres respostes**:

Àrea de

1-

2-

3-

....

Grup de ...

1-

2-

3-

....

Grup de Decreixement

1- Hi tenim alguna relació. Hi ha una persona participant que és comerciant de productes agroalimentaris, una altra que és membre d'un hort urbà, i una altra que és president d'Alterbanc (banc d'aliments agroecològics)

2-

a) Problemàtiques i conflictes locals

- Manca de relleu generacional per la poca viabilitat del model de petita producció agrícola
- Sequera: problema crònic a Catalunya que anirà a pitjor → emergència climàtica
- Escassetat hídrica: estructural a Catalunya, consumim un 30% més aigua de la disponible segons l'índex WEI (sense tenir en compte la petjada hídrica importada)
- Precarització sector: treballadors amb mitjans de producció amb situació precària, treballadors i treballadores del camp migrants en situació de semiesclavatge i extrema vulnerabilització dels drets i està super invisibilitzat, s'utilitza ens d'odi de l'extrema dreta i perpetua la situació d'exclusió social, en especial enfasi en el cas de les dones que pateixen encara més violències
- Manca d'accés a la terra
- Grans fons especuladors que compren terrenys
- Empreses que monopolitzen els sectors i tota la cadena de valor (BonArea, Casa Ametller...)
- Bona part de la pagesia al Delta de Llobregat dona per mort el model de petit pagès tradicional, i només veuen viable la gran empresa agroindustrial

- Pèrdua de terres fèrtils per la implementació tant de grans projectes d'energies renovables com de grans centres de logística
- Insostenibilitat sector ramader intensiu: igual número de persones que de porcs a Cat
- Aqüífers contaminats de manera perpetua mentre es desenvolupin aquestes activitats
- Patiment animal generalitzat
- Alimentació insostenible basa en la importació
- Alimentació tòxica: carns processades, produïdes en condicions de dubtosa salubritat (excès d'antibiòtics, aliments de baixa qualitat, deformacions físiques, etc); fruites i verdures plenes de productes fitosanitaris
- Reivindicacions per part del sector en contra dels interessos ecologistes: rebaixar les normatives ambientals en matèria d'agrotòxics, ús de transgènics, laxitud en l'afectació a espais naturals (pex: ZEPA Llobregat)
- Ebre sense aigua ni sediments, afecta directament a la productivitat agrícola i piscícola del Delta
- Zona metropolitana incapaç d'abastir l'elevada demanda de la seva ciutadania
- Producció dels aliments en la conca de l'ebre que només té 1% de la població
- Producció destinada a l'exportació (aprox 50% s'exporta, de vegetals i carn)
- Sector molt divers i en ocasions conservador
- Ramaderia en extensiu i regenerativa, escassa en comparació a la intensiva

b) A nivell global (poders econòmics immersos, politització de les protestes, discursos d'enfrontament amb el moviment ecologista, cooptació de discursos/termes)

- Mercat globals amb els quals els petits agricultors d'aquí han de competir amb altres països productors amb grans subvencions, amb obra de mà barata, i amb un preu de transport barat
- Dependència de la importació de fertilitzants
- Importació de pinsos per ramaderia i tota la desforestació associada a la creació d'aquests pinsos en altres països (sobretot soja, també d'altres)
- Perillositat de la moda de certs aliments tropicals amb una gran demanda d'aigua associada (mangos, alcovats, etc)
- Gran malbaratament alimentari a causa de les fluctuacions del mercat o les demandes artificials del mercat (camps que no val la pena collir perquè ha baixat el preu, camps que no es cullen perquè així puja el preu, verdures que no compleixen els estàndards del mercat, etc)
- Zones de sacrifici globals per la producció d'aliments (sud global per a produir matèries primeres, i el sud del nord (porcs a espanya))
- Pèrdua de sòl fèrtil per les dinàmiques convencionals de l'agroindústria
- Insostenibilitat d'un sistema basat en importacions i exportacions en comptes de l'autoabastiment i la sobirania alimentària

3-

- Moltes dificultats per trobar sectors del món rural català o espanyol per fer aliances
- Un únic sindicat (Unió de Pagesos)

- Podem començar a contactar als agricultors i ramaders més alineats amb els nostres posicionaments dins d'UP pq ja tenim contactes
- N'existeixen, però són petits: Assemblea pagesa, Revolta Pagesa (encara no tenim un posicionament clar al respecte d'aquest nou actor), sectorials agroecològics d'alguns sindicats, cooperatives de consum agroecològic
- Aliances amb moviments socials que ja volen treballar-ho: acTe i la Cimera social per l'aigua → alguns moviments ecologistes i socials comptem a les seves files amb persones del sector, i contribueix a tenir una sensibilitat diferents

4-

- Agroecologia
- Ramaderia extensiva (debat intern)
- Agricultura i Ramaderia regenerativa
- Sobirania Alimentària
- Bioregionalisme
- Circuit curt
- Dignitat en el sector
- Gestió de l'aigua en funció de la disponibilitat de la conca
- Regeneració d'aqüífers
- No més regadius, limitació
 - que grans infraestructures com el Segarra-Garrigues no serveixin per a fer més regadius i per a portar aigua a bcn
- Model destinat a l'autoabastiment (els excedents es poden destinar a l'exportació però no ser l'objectiu de les explotacions)
- Millora de la biodiversitat agrària i diversificació del paisatge → gestió forestal. Prou monocultius
- En períodes de sequera prioritzar la producció d'aliments per consum nacional vs els destinats a exportació
- Planificació en funció de l'aigua disponible a la propia conca

5-

- Defensar l'Agència de la Natura
- Treballar pel canvi de la PAC i la divulgació a la població de què és i per què és important apostar pel seu canvi
- Renda bàsica pagesa
- Seguretat social alimentària
- Posar quotes obligatòries de consum de productes de km0 i agroeco a les administracions públiques
- Incentius per a consum agroeco en centres escolars, casals etc tot i que no siguin públics
- Promoció d'horts urbans que puguin ser font d'aliment real dels veïnats
- Aranzels als productes estrangers que competeixen en el mercat amb els productes de km0

- Aranzels als productes en funció de la seva petjada ecològica (de carboni i hídrica)
- Bloqueig als transgènics
- Refer la PAC pq no tingui els actuals efectes nocius i sense sentit al sector (com la sembra sense recollida i l'enriquiment de terratinents)
- Expropiació de la terra a fons especuladors i grans capitals
- Terra com a bé comú

6-

- Crear una confluència de moviments i actors per fer aquestes reivindicacions
- Demostrar que l'ecologisme i l'agricultura són compatibles
- Pacte nacional per la sobirania alimentària de Catalunya
- Algunes de les mesures concretes de l'apartat anterior:
 - Renda bàsica pagesa
 - Seguretat social alimentària
 - Posar quotes obligatòries de consum de productes de km0 i agroeco a les administracions públiques
 - Incentius per a consum agroeco en centres escolars, casals etc tot i que no siguin públics
- Polítiques per fomentar el relleu generacional
- Cursos gratuïts sobre agroecologia i assessoraments tècnics → vinculats a més compra pública d'aquest productes per tal d'incentivar-ne la seva producció
- Planificació en funció de l'aigua disponible a la pròpia conca
- Fer la renda bàsica pagesa COM A MÍNIM per les treballadores del camp precaritzades (migrants i no migrants) que treballen tot l'any o són temporeres → han de poder arribar al salari mínim interprofessional i estar assegurades a la SS

Grup del Vallès

1- En general ens relacionem com a consumidores a través dels nostres grups de consum o als mercats de Pagès. Hi ha una persona que es relaciona en formacions d'inspecció agrària i acompanyaments des de l'Ateneu Cooperatiu de l'Hospitalet de Llobregat amb el Parc Agrari. Una companya també menciona que és filla i néta de pagesos que es van vendre les vinyes per la pressió del sector de la construcció al Vallès.

2- La visió per sectors dificulta o impedeix poder justificar decisions difícils (que limitin el lucre privat)

L'agricultura periurbana és manté per projectes petits amb venda directa i canals curts de comercialització o amb extensions més grans cap a l'exportació de monocultius. Al Parc Agrari del Baix Llobregat es cultiven verdures xineses destinades a l'exportació. Els projectes acompanyats per l'administració pública: promoció productes, mercats de pagès, ateneus cooperatius cada vegada sumen més productores a aquests canals. Però no en un ritme necessari per la transició ecosocial. Exemple: Collserola.

Les persones consumidores de producte ecològic de proximitat som una minoria. La gran massa de ciutadans compra en grans superfícies o en cadenes com Ametller. Molts d'aquests consumidors de productes ecològics no ho fan per participar en la transformació del model sinó per beneficis per a la seva salut.

a) Problemàtiques i conflictes locals

- Al Vallès en els darrers 40 anys s'ha perdut aproximadament el 47% de la superfície dels espais naturals d'ús agrari. Amb tot, encara romanen prop de 19.000 hectàrees d'espais agrícoles. Un patrimoni que s'ha de preservar i garantir per una activitat agrària sostenible.
- El 2010 el Govern de Catalunya aprovava el PTMB (Pla territorial metropolità de Barcelona) on s'especificava el compromís legal d'impulsar la figura d'un "Pla Director Urbanístic de la Plana agroforestal del Vallès." Ara com ara encara està pendent de desenvolupar aquesta figura d'ordenació al Vallès.
- L'aprovació de la Llei 3/2019, del 17 de juny, dels espais agraris obre la porta a impulsar noves figures d'ordenació dels espais naturals d'ús agrari, com ara els Plans territorials sectorials agraris específics i el reconeixement de l'agricultura periurbana.

A Catalunya la mà d'obra assalariada suposa més de la meitat del treball fix en l'agricultura.

Competició per l'accés a la terra: xoc entre la indústria alimentària i la instal·lació d'energies renovables.

El 2021 entitats agràries, ecologistes i territorials impulsen l'aprovació d'un Pla que protegeixi i dinamitzi l'activitat agrària al Vallès: Per un Pla Territorial Sectorial Agrari Específic del Vallès (PTSAEV): <https://vallesagrari.org/>

- Manca de terres disponibles. Terrenys en zones fragmentades envoltades d'indústria.
- Preu del sòl urbanitzable no programat al Vallès.
- No existeix una figura de protecció de sòl amb ús agrari. A Mollet: Calderí, la Ponderosa a Barcelona, Pla de Rocamora i la Travi i Santiga a Montcada/Santa Perpètua. Santiga no es toca.
- Gallecs: la inestabilitat en la concessió de terres i masies i la manca de relleu generacional.
- Barreja de tipus d'agricultura: la agroecològica i la que explota mà d'obra migrant (Franqueses, La Roca,...)

b) A nivell global (poders econòmics immersos, politització de les protestes, discursos d'enfrontament amb el moviment ecologista, cooptació de discursos/termes)

Augment dels preus, burocràcia de la Política Agrària Comú (PAC), explosió estructural de la producció familiar. Privatització i mercantilització de la terra i dels instruments de treball. Pèrdua de sabers, falta de relleu generacional, introducció

d'intermediaris especulatius, tendència al monopoli i a l'acumulació de capitals. Precarietat de les persones treballadores. Grans regadius, cultius molt mecanitzats, agricultura 4.0. Impossibilitat de recuperar els diners invertits en els cultius degut als preus fixats pels grans mercats alimentaris i intermediaris monopolistes. Augment del nombre de fons d'inversió que opten per l'agricultura. Model que beneficia a l'agricultura més intensiva en capital. Els actors petits i mitjans queden cada vegada més fora de joc per la seva incapacitat d'invertir massivament a través de deute en capital fix (maquinària) i d'adaptar-se a una economia d'escala i globalitzada.

Pel que fa als impactes ecològics tenim: erosió de la fertilitat dels sòls per l'abús dels fertilitzants de síntesis, desforestació massiva per a ampliar la terra cultivable, destrucció accelerada i massiva de la biodiversitat causada per l'ús a gran escala de biocides, la contaminació d'aqüífers, una dependència fòssil exacerbada, gran contribució al canvi climàtic del sector.

La pèrdua de fertilitat de la terra no va acompanyada d'una activa participació en la recollida selectiva de la FORM: compost de baixa qualitat.

3-

Relacions properes consolidades:

Assemblea Pagesa i Ciutadana, ACTE, Salvem el Calderí.

Relacions properes potencials:

- Revolta Pagesa al Vallès: <https://www.revoltapagesa.cat/>
- Productores i elaboradores agroecològiques
- Grups i cooperatives de consum
- Ateneu cooperatiu Vallès Occidental: <https://www.ateneucooperatiuvalles.org/inici/agroecologia-2/>
- Ateneu cooperatiu Vallès Oriental: <https://ateneucoopvor.org/miradess-agroecologia/>
- Assemblea Pagesa: <https://www.assembleapagesa.cat/qui-som/>
- Plataforma Por Otra PAC
- Nos plantamos
- Agua és Vida
- Moviments per la sobirania energètica crítics amb la massificació de renovables (Xarxa per la Sobirania Energètica, Xarxa Catalana per una Transició Energètica Justa)
- Mercats de Pagès urbans (actualment hi ha una lluita per evitar la retirada del Mercat de Pagès de Sant Antoni)

Relacions tèbies:

Veïnes en contra de l'urbanització d'espais, consumidors de productes ecològics.

Entitats socials dels municipis: colles,

Escoles amb menjadors escolars i horts.

Instituts amb projectes de Servei Comunitari.

Relacions fredes:

Partits polítics locals que defensen clarament l'agroecologia als seus programes.

4-

- Un sector primari que estigui dins d'uns límits segurs i "còmodes" pels recursos/ambient de Catalunya. Per tant limitat a les capacitats de cada zona (per producte) i regulant les activitats possibles segons la disponibilitat d'aigua i el nivell de contaminants. Una limitació de les grans explotacions que concentren els impactes i la riquesa. Més que dins de la pagesia, cal cercar aliats externs que permetin sortir de la lògica dels implicats directes.
- Producció d'aliments vinculada a les necessitats humanes i amb les dinàmiques de la biosfera, amb funcionament quasi-circular, sostenible i capaç de tancar cicles en totes les seves fases.
- Una xarxa ciutadana aliada amb els pagesos i una administració pública que faci una compra pública (escoles, hospitals, cuines col·lectives) a productors agroecològics i de proximitat.
- Una regulació del sistema de l'embut, que potenciï les explotacions agroecològiques i reguli la gran distribució i els contractes que extrangulen la pagesia. Un model que redueixi l'exportació.

5-

Volem

introducció d'unes Bones Condicions Agràries i Mediambientals (BCAM) com a prerequisit per al cobrament de la PAC o lleis com la de Restauració de la Naturalesa o Reducció de fitosanitaris. Mon rural viu.

Garantir la Biodiversitat de marges com a pràctica obligatòria a qualsevol conreu agrari.

Defensar el dret a l'alimentació amb una defensa de les treballadores del sector: trobar estratègies amb la pròpia pagesia.

Crear la figura de PARC AGRARI per sobre de la qualificació del sòl urbanitzable o no.

Protegir tots els trossos de terra cultivable que quedin als municipis, i evitar que puguin ser edificats, sobretot pensant en zones d'urbanisme hiper-densificat com a l'àrea metropolitana, i les perifèries de moltes capitals comarcals, on també hi sol haver una elevada pressió urbanística sobre sòl agrari. Emprar terres actualment sense ús per promoure dinàmiques de sobirania alimentària local i activar sectors de producció agrària nous a través de del cooperativisme.

Plantejar que hi hagi un percentatge del territori que no sigui explotable i ni tan sols transitable per als humans, deixar zones obertes on la fauna pugui circular i estigui protegida i sense amenaça ni pertorbació per cap activitat humana, fins i tot les poc disruptives com el senderisme, recollida de bolets, ciclisme, escalada, etc. En definitiva, alliberar una part del territori de la presència humana, per a generar refugis reals de fauna i biodiversitat, per rescabalar tants segles de relació extractivista amb l'entorn natural. Va una mica en relació amb els debats del rewilding, que no en sóc cap expert, i sé que no són aplicables a tot arreu, o fins i

tot perniciosos, però pot ser l'excusa per obrir el debat a nivell intern, essent conscients que tota la pagesia, fins i tot l'ecològica no ho veurà amb massa bons ulls.

Que el 100% de la compra pública de productes agraris (pensant sobretot en alimentació, però no només, també la indústria no alimentària extreu molts materials de la producció agrària), es faci de produccions catalanes, preferentment locals, ecològiques i que segueixin criteris d'economia social, que garanteixi els drets humans i laborals.

Que s'elimini el segell de Producció Ecològica, amb el sobrecost que produeix en productores i consumidores finals. Ha d'existir un segell invers, que penalitzi econòmicament i evidencii per a les potencials compradores, tota producció que sigui no ecològica, de llarga distància i que no respecti els drets humans i drets de la Natura.

No volem

Grans tractats de comerç i inversió, i en particular el tractat MERCOSUR. No volem MERCOSUR per les seves implicacions ecosocials: relaxació de les mesures ecològiques, pèrdua de sobirania alimentària, aprofundiment del deute ecològic i del neocolonialisme extractivista, agreujament de la crisi climàtica, etc. --> AQUESTA ÉS UNA DEMANDA COMÚ ENTRE PAGESIA I ECOLOGISME.

Grans cadenes de distribució

6-

Evidenciar les injustícies: concentració de riquesa (qui es queda els diners), concentració d'impactes (on es generen més i quines activitats ho fan), desigualtats econòmiques dins la pagesia (quines activitats cal ajudar i quines reprimir), on van a parar els diners públics (subvencions i subsidis).

Proposar mesures econòmiques com ara sobretaxar les grans explotacions i els exportadors per finançar els petits i de proximitat.

Objectiu: triangular la defensa de la producció d'aliments mitjançant l'agricultura familiar, les lluites laborals amb visió de classe dels assalariats en el sector, i la defensa de la naturalesa.

Cerca generosa de punts en comú com la defensa del territori.

Facilitar la incorporació a l'alimentació saludable i agroeco als barris més vulnerables.

Multiplicar projectes com la mimosa a Granollers. Transformar el model targeta de crèdit de Serveis Socials on la compra de proximitat i de mercats de pagès es dupliqui el valor de la compra (com a Nova York)

Intentar portar el moviment dels Sollevaments de la Terra a Catalunya, salvant les distàncies i assumint que no es pot traslladar res de la mateixa manera entre dos territoris tan diferents.

Cal que es generin moviments de resistència forts, amplis i contundents a l'hora d'aturar l'acaparament de terres per l'*agrobusiness*, la destrucció i contaminació dels aqüífers, el decreixement de la indústria càrnia, la sobre-explotació dels rius, etc. En aquest sentit, sumar-nos a l'estratègia que proposa la Trobada de Lluites per la Defensa del Territori, que van en aquesta línia.

Campanyes de boicot a productes que estiguin destruint el medi natural, com tot el que provingui de la destrucció de Donyana o el Mar Menor, per exemple.

Potenciar el model de cooperatives de consum prioritant el model per sobre dels productes ecològics. És a dir, l'important és el model més que els productes siguin ecològics, de manera que puguin participar persones amb diferents poder adquisitiu.

Àrea agroecologia